

Dr. N. F. Čapek:

KRÁSNÉ IDEÁLY A BRUTÁLNÍ FAKTA.

Jak snadno najít obojí: Brutální fakta, těch máme hromadu, přečteme-li si dva až tři večerníky. A ideály? Těch je jako na podzim suchého listí, když padá se stromů. Jaký krásný ideál představovala na příklad Společnost národů. Z jejích velkých ideálů rodí se jen bezmocné resoluce.

Před devatenácti sty lety rozlehlo se po zemi heslo: A na zemi pokoj a mezi lidmi dobrá vůle. A dnes proti tomuto ideálu brutální fakt: shazování pum do otevřených měst, do žen a dětí, a zabíjení jich po tisících.

Ideálem všech lidí je zdraví, ale brutálním faktem je, že jen v naší republice umírá na nejhroznější nemoc, na rakovinu do roka 15.000 lidí. Ideálem je odstranit všechno, co podlamuje životnost budoucích pokolení, ale my potkáváme matky, které kojí své děti s cigaretou v ústech. To je symbol všech zvráceností.

Ideálem lidstva je také, aby člověk neměl strach o zítřek, co bude jíst, čím se oděje, jak bude bydlet. A k tomu ještě známý fakt, že je na zemi dost pro všechny. Ba tolik je všeho, že se až s tím plýtvá. Brsilská vláda rozhodla, že letos se musí zničit 70 procent kávové úrody, aby příliš nezlevněla. Nynější předseda Společnosti národů Ada Khan dával v Ženevě večeri, která stála dva miliony. A parády při tom bylo nejméně za dvacet milionů. O brutálních faktech, vykořisťování člověka člověkem a plýtvání věcmi, kterých je na druhé straně velký nedostatek, bylo by možno napsat celé encyklopedie.

Velmi smutná je kapitola: peníze a člověk. Co všechno může člověk za peníze koupit! Lidskou laskavost, úslužnost, slávu, přední místo ve společnosti. Není-liž to brutální fakt, že peníze vládnu světem a ne rozum, ne pravda, ne láska!

Největší hodnotou na zemi je člověk. Jaký to je krásný ideál, člověka v jeho důstojnosti, v jeho ceně jako bytost kosmickou, člověka, tvůrce všech hodnot postavit nad hmotu a všechny tretky světa! To

učinil Ježíš, postavil člověka výš než celý svět, Ale jaký je to brutální fakt, že člověk je kupován a prodáván za peníze, a že peníze mají větší hodnotu než člověk. Ve válce má větší hodnotu kůň a stroj.

Jak krásné a vznešené jsou ideály lidskosti. Slovo humanita! Ale my slyšíme o tom, že pumy se shazují na nemocnice. My slyšíme o tom, že se činí pokusy s umělým pěstěním morových bacilů, a jak by jich bylo možno užít za války.

Stala se divná věc, která je příznačným symbolem dnešní doby. V japonském městě Ossace, jsou to japonské Benátky, byl kdysi postaven chrám humanity, tedy lidskosti. Ten chrám lidskosti byl prodán jako staré železo zbrojařské firmě, protože má kovovou kostru a ta se hodí na stavbu válečných lodí. Chrám byl prodán za 150 tisíc dolarů. Chrám lidství za 150 tisíc dolarů jako surovina na stavbu válečných lodí. Tady máte symbol ideálu a brutálního faktu v jednom.

Krásným ideálem je lidská řeč. Co něhy, lásky, oddanosti a jaké velké pravdy je možno vložit do lidské řeči! Tou řečí liší se člověk od němé tváře. Ta řeč, toť jsou křídla člověka. Povznést se až k nevyslovitelnému. Řečí nám byly předány drahocenné poklady moudrosti z celých staletí.

A teď ten brutální fakt, že lidé používají řeči, aby černé udělali bílým, aby zastírali své myšlenky. Japonci celému světu řekli, že neválčí s Čínou, že se jdou s ní smířit. Italové šli do Španělska Španělsko osvobodit. Mysleli si jenom, že chtějí Španělsko osvobodit od jeho přírodního bohatství, od jeho surovin.

Krásným ideálem je všechno to, o čem ti nejlepší z lidských synů a dcer bezpečně vědí, že už by se mohlo dnes uskutečnit.

Kdo všechno vypoví, jaký ráj na zemi dovedli by vytvořit inženýři. Mohli by vystavět skleněné domy, do kterých by ze všech stran svítilo slunce, ale lidé budou v převážné většině bydlet v tmavých, nezdavých bytech. Inženýři umí vystavět budovy se vším komfortem, s ústředním topením, zdviženími, teplou vodou a jinými vymoženostmi, ale to zůstane zatím jen ideálem, a brutálním faktem je, že dále budou pěti a vícečlenné rodiny bydlet jen v jedné místnosti s okénkem do šerého dvora.

Když na ta brutální fakta se zadíváme, ptáme se, kam spěje dnešní lidstvo? Zdali pak se vývoj místo ku předu neobrátí zpět? Zdaliž nás nezaráží lhostejnost, se kterou dnes lidé přijímají zprávy o nejhnusnějším barbarství! Jaký kdys byl zájem, když nějaká přírodní katastrofa stihla lidstvo, a dnes? Jaká lhostejnost, kdy celá země krvácí,

kdy jeden národ se vrhá na druhý s krvelačnou krutostí, jen aby se zmocnil jeho majetku; kdy vraždy v rodinách jsou na denním pořádku!

A tu se ptáme, jaké to bude pokolení, které vyrůstá v těchto dobách? Jestli pak dnešní rodinná výchova, školy, vliv novin a biografů, vliv zpolitisovaného a zpovrchněného náboženství, zdaliž pak to všechno stačí k vybavení dnešního pokolení, aby překonalo všechno to, co se chystá ve zbrojařských závodech, zdali pak se najde dost mužů a žen, kteří přes blížící se Sodoma a Gomorhu přejdou s pochodní osvěty a skutečného bratrství a budou schopni zařizovat nový svět na lepších základech?

Jsou to velmi brutální fakta, kterých jsem se jen dotknul, a byl bych nešťasten, kdybych s tím musel ukončit.

Dovolte mi nejprv, abych zdůraznil, že i ta nejbrutálnější fakta jsou obmezena časem a poměry, a jen dokud lidé duchovně spí. Naproti tomu všechny krásné ideály jsou věčné, a jako nikdo nemůže zabránit slunci, aby nevyšlo, byť i po nejčernější noci, tak nikdo nezabrání, aby se i nejkrásnější ideály nesplnily.

Člověk je občanem vesmíru, a jakého vesmíru! Zdaliž jste neslyšeli o objevení nového slunce? Je od nás vzdáleno dva miliony světelných let. Světlo letí 300 tisíc km za vteřinu a přece světlo z nového slunce potřebuje dva miliony let, než k nám doletí. To slunce je v nějakém jiném vesmíru, nepatří k naší mléčné dráze, a je tak veliké, že kdyby stálo, kde je naše slunce, zabralo by všechnen prostor země a ještě tři z jiných planet, Merkur, Venuši a Marta. A je tak žhavé, že by celou naši Zemi v jedné vteřině roztavilo. Toto ohromné slunce, které má tak ohromnou svítivost, že je proti němu naše slunce jen jako olejový kahánek, nemohou z naší Štefánikovy hvězdárny pozorovat, protože mezi ním a hvězdárnou visí lampa petřínské lanové dráhy. A dokud všechna podání nebudou vyřízena, aby tato lampa mohla být odstraněna, aspoň na čas, tak ta lampa bude zaclánět, a to ohromné slunce nebude možno z naší jediné hvězdárny pozorovat.

Kdo z nás domyslí všechnen dosah tohoto pravdivého případu a zároveň podobenství. Někomu je ta lampa všechno. Vždyť je to lampa. Třeba lampa jeho omezeného rozumu a úzkých obzorů, a on pro ni nevidí slunce. A někdy docela jsme obráceni ke slunci zády a vidíme jen svůj stín. A ten stín je naším vesmírem a naší tmou zároveň. Překážkou poznání.

Připomeňme si jednu velikou a zásadní pravdu. V tomto našem světě stojí proti každému ideálu nějaký brutální fakt. Dělejte, co dě-

lejte. Vystavte nejkrásnější ideál, a někdo se bude snažit postavit proti němu svou hlavu anebo svou pěst.

Každý člověk, který si nějaký ideál postaví nebo ho přijme, musí si uvědomit, že se postavil mezi krásný ideál a brutální fakt. Co tedy udělá? Buď půjde za ideálem třeba přes překážky, anebo se lekne brutálního faktu. Jedni upřou zrak jen na brutální fakta a jsou otráveni. Jiní se nechají opojit ideálem, zapomenou zápasit a dojdou zklamání.

Co uděláme my? My jsme náboženští realisté. My chceme vidět ta brutální fakta a vědomě se postavit proti nim, abychom zápasili o své ideály.

Faktem je, že nikdo není tak zabezpečen, aby zítra se nemohl octnout na mizině. Nikdo není tak slavný, aby zítra nemohl být vláčen blátem. Nikdo nemá život tak pojištěn, aby zítra nemohl přijít ke smrtelnému úrazu. Co udělá člověk, aby před těmi brutálními fakty zachoval klid a šel za svým cílem? Nejprve je nutno poznat sebe, co jsem a co nejsem. Co mohu ztratit a co ztratit nemohu. Mohu trpět, mřít, mé tělo může být zničeno, ale já jsem. Já ve svém vlastním bytí nemohu ani trpět, ani mřít, ani být oloupen.

Pohledme na Ježíše, kdo měl vyšší a krásnější ideály, a co brutálnějšího mohlo ho potkat, než kříž. Ale on vzal kříž na ramena svá a šel a zvítězil.

Jaké krásné ideály měl Hus. Chtěl uhájit pravdu před forem církevních knížat, ale brutálním faktem byla hranice, ale on šel a zvítězil.

Horolezec se vydal do Alp. Jeho ideálem je vystoupit až na vrchol a kochat se pohledem v dálavách. Brutálním faktem je propast pod jeho nohama. On se postavil mezi obě. S odvahou, s vytrvalostí a s opatrností.

Tam je stavební technik. Jeho ideálem je palác uprostřed krásného parku, ale brutálním faktem je bažina, která se na těch místech rozkládá. A on, má-li srdce na pravém místě, a umí-li odvážně vyhrnout rukávy, dá se do toho, a tam, kde je bažina, bude stát palác s krásným parkem okolo.

Tady je učitel. Před sebou má nevědomost žáků jako brutální fakt, ale jeho ideálem je vzdělání a osvěta. Je to práce úmorná, vyžaduje trpělivosti, ale nakonec zvítězí.

Jedna paní šla po pražské ulici se psíkem, když v tom auto přejelo jiného psa. Ta paní v tu chvíli chytla svého psíka do náručí a vzkřikla: Dolfínku, kdyby se to tobě stalo, tak skočím do Vltavy. — A já znám mezi vámi některé, kterým odešly duše velmi drahé,

se srdcem zlatým a s očima, ve kterých byla vtělená upřímnost a láska, a vy jste si nezoufali. Byl to brutální fakt, ale vy jste obrátili svoje zraky k ideálu velkého shledání.

Nemohu vám povědět, před jakými brutálními fakty se někdy ocitám jako duchovní rádce. Přede mnou se rozvírá hluboká propast zoufalství a já mám najít nějaký most, jak ji překlenout a jak zoufalého převést na druhou stranu.

Ale moje poslání bylo by mnohem těžší, kdybych nebyl unitářským rádcem a musel se držet učení a praxe orthodoxních církví. Musel bych tomu zoufalému říci, že je to pokušení ďábla, který ho obchází, musel bych radit, aby se hodně modlil, a po smrti že ho to přejde. Tak nějak, ovšem jinými slovy, ale to by bylo jádro.

Musel bych nějak Pána Boha omlouvat, který je při něm, všechno vidí, pomoci mu může, ale nechává ho trpět i v tom největším bezpráví. Tento pojem Boha zabil už mnoho duší, zvláště duší vojáků, kde tělo bylo na životě zachováno. Představa Boha, kterého je nutno uprosit, přemlouvat, ceremoniemi obměkčit, už mnoho myslících lidí uvrhla do zoufalství.

Zdá se být brutálním faktem, když člověk procitne k poznání, že představa Boha jako nějaké chůvy, aneb osobní stráže, anebo pomocného ducha, který přiskočí, kdykoliv člověk hodně pobožně zasténá, neodpovídá skutečnosti, ale toto procitnutí je krok k osvobození a k sebepoznání.

Na nepravé cestě je člověk, který se stále ptá: co by mohl Bůh udělat pro mne. A stále jako žebrák čeká na nějakou boží almužnu, jako mrzák, že mu někdo podá berlu, jako zbloudilý, že se najednou u cesty objeví záhadný stařec, který mu cestu ukáže.

Správný způsob je ptát se, co chce Bůh vykonat se mnou. Jinými slovy, co mohu já vykonat s Bohem. Krásné je naše přísloví: Člověče přičiň se a Bůh ti pomůže.

Odpusťte, že Boha, to nejvznešenější, co si mohu představit, porovnávám s něčím tak odlišným jako elektřina. Elektrotechnik by se ptal, co pro mne může udělat elektřina. I kdyby elektřina měla inteligenci, je otázkou, jestli pro elektrotechnika může něco udělat, když by se s ní nechtěl blíže seznámit a jejím zákonům se přizpůsobit.

Anebo by se někdo ptal, co mohou pro mne udělat moje svaly. Nic. Když budu čekat, co mohou pro mne udělat, změknou, ochabnou a nezdvihnu ani kilogram. Jiná je otázka, co mohu udělat se svými svaly, když je budu cvičit!

A tak přicházíme k vyššímu a vyššímu a ptáme se: Co může pro mne udělat můj duch? Odpověď zní: Nic. Správně se musíme ptát: Co mohu já dokázat u vědomí, že jsem duch? A že můj duch je myslitel, může myšlenky ovládat, city ovládat a situace. A tak přicházíme ještě výš a neptám se už, co pro mne může udělat Bůh, ale co mohu udělat s Bohem. Co mohu udělat, mám-li pevnou vůli a víru, že Bohem živ jsem a dýchám, že svojí nejvlastnější podstatou jsem s Bohem zapojen, tak jako kladka u elektrického vozu je zapojena k elektrické síti.

Někdo sebral 200 nejlepších definicí Boha. A všechny ve svém jádře svědčily o tom, že naše poznávání Boha je povznášení mysle k nekonečné moci, moudrosti, účelnosti a naději.

Nikdo nevypoví, kdo to nezakusil, jaká je síla v živém vědomí Boha. Ne Boha, který je jenom někde nad oblaky, a který je blízko jen někdy při formální bohoslužbě, ale Boha, který je nám tak přítomen, jako jsou v radiovém přijímači přítomny vlny koncertů ze všech zemí, a můžeme je slyšet a vnímat, když se na jejich vlnu naładíme.

U Čechova mostu stalo se tento týden něco hrozného. Auto se 4 osobami prorazilo silné kamenné kvádry a sletělo 10 metrů dolů na nábreží. Překotilo se, rozbilo se, byl to brutální fakt a bylo při tom velké vzrušení velkého zástupu lidí, kteří o tom živě debatovali. Ale když jdete dnes okolo, jako by se nestalo nic, a jestli někdo vzpomene, jen řekne, že by se nemělo tak divoce jezdit. Život jde dál. Ve vesmíru vzplanulo nové slunce, anebo se rozbila nějaká komete nebo planeta, ale ve vesmírném orloji to není znát, všechno jde dál svým tempem.

Vesmír není nikdy v rozpacích, a duše člověka je víc, než celý jeden hmotný svět.

Uprostřed mezi brutálními fakty na jedné straně a krásnými ideály na druhé straně je potřebí, abychom si vždy znovu připomínali, co jsme a co nejsme. Nejsme nic z toho, co pomine, nic z toho, co se zničí, nic z toho, co se ztratí, ani z toho, co zemře. Jsme to, co zůstává, co nebolí, co je věčné, jsme to, co může žít v 20 a 50 vtěleních a projít 20 a 50 životy, ale u ničeho pomíjitelného se nezastaví, jde dál, jde výš, s novými schopnostmi, s novými zkušenostmi, s novou silou přemáhat největší překážky a uskutečňovat nejkrásnější ideály.

Přijde doba, kdy také na této zemi bude odstraněno všechno bezpráví, všechno násilí, všechny bolesti, a to bude tenkrát, až dobří lidé nebudou jen ctitelé Boha, ale boží dělníci.

(Z přednášky konané 3. X. 1937 v Praze).

AMERICKÉ CÍRKVE.

Častěji čteme v našich, v ohledu náboženském prabídně informovaných časopisech slovo »americké církve«. Také posledně jeden z nich vyzdvihuje, že přírůstky vykazují hlavně církev katolická, evangelická a československá, v rozdílu od amerických církví. I když se nás unitářů přívlastek »americká církev« v nejmenším netýká, už proto, že unitáři existovali před objevením Ameriky, přece jen není z místa, upozorniti na ledabylost a neinformovanost některých našich novinářů. Nevědí snad, že jedinou americkou církví je »Christian science«, protože skutečně povstala v Americe a nikde jinde se dosud valně nerozšířila. Všechny ostatní církve jsou původu evropského, a speciálně palestinského, t. j. židovského. Hledíme-li zvláště k nejpočetnější církvi u nás, tedy katolické, je ona původu palestinsko-římského. Evangelické církve, kromě palestinského původu, mohou ještě pro sebe reklamovat původ v některé z německých zemí nebo v Anglii. Ani jedna z nich není původu českého. Ježíš přece nebyl národnosti české. A také bible, na kterou se odvolávají, nepatří k původní české literatuře. Tolik by tedy už jednou mělo být jasno i v těch hlavách, které mají v ohledu náboženském šero, ne-li tmu.

Ten původ by nás však nemusel bolet. Kdybychom všechno měli zavrhnout, co není původu českého, byli bychom mezi národy nejubožejšími žebráky. Vzdělaný člověk s širším rozhledem bude vítat každou věc, je-li dobrá, pravdivá a krásná, ať přichází odkudkoli, a bude zavrhat všechno, co je špatné, lživé a ošklivé, i kdyby to mělo český punc.

Jde však o věc ještě mnohem vážnější, když se jedná o náboženské přesvědčení. Měli bychom ty přestupy vítat jen tenkrát, když jsou výsledkem přemýšlení, přesvědčení a snahy po lepším životě, a měli bychom jich velmi litovat, když jsou to jen konjunkturální, módní aneb politicky a hmotářsky zabarvené přesuny. Je to velmi smutný zjev, který se u nás vyskytuje, imenovitě ve spojení s politickým strannictvím. Jestli šéf nebo ministr nebo někdo ještě vyšší je jiného politického přesvědčení než jeho předchůdci, velmi často jejich podřízení mění barvu jako chameleon, a od takových chameleonů, jejichž přesvědčení se mění jako větrná korouhvička, chraň nás Bůh.

Pokud se unitářství speciálně týče, jeho řady nemohou se množit podle vanutí větru ani podle politické konstelace ani podle některé nové módy. Není pro lidi, kterým se nechce myslet a kterým vlastní přesvědčení na základě vlastního hledání a přemýšlení je něčím cizím. Spíše se divíme, že je nás tolik při dnešní nechuti o věcech náboženských vážně myslet, a z pohnutek náboženských svůj život měnit k lepšímu.

Jestli přesuny ke katolictví neb k jiné církvi mají znamenat, že lidé se stali přesvědčením katolíky neb přesvědčenými členy jiné církve, co by to vlastně předpokládalo? U toho, kdo se stává katolíkem, muselo by to znamenat, že hledáním a přemýšlením dospěl k pře-

svědčení aspoň o tom nejhlavnějším, co je jádrem katolického náboženství, musel by tedy uvěřit, že kněz při mši svaté proměňuje hostii v živé tělo a v živou krev samého Boha, atd., a jestli některý Čech v XX. století dospívá k takovému přesvědčení, není to žádná chlouba Čechů. Dále by musel věřit, co církev učí o křtu. Ostatně ať si to přečte sám, bude-li toto číst. A podobně bychom mohli pokračovat a ptát se, z jakého přesvědčení a z jaké vnitřní duchovní touhy lidé přestupují, a podle toho bychom jako dobří Češi museli se z toho buď radovat nebo být zarmoucení.

Unitáři nepotřebují mít zvláštní obavy, že k nim budou lidé přistupovat pro nějaké hmotné výhody anebo z politických příčin. Kdyby však šlo o vážné přemýšlení a hledání, musela by v krátké době velká většina myslících Čechů státi se unitáři.

Verus.

ŽIVOTNÍ ZÁŘE.

»Mým nejvroucnějším přáním jest, aby život můj pro mne nikdy nepozbyl svojí záře.« Tak napsala vznešená Angličanka Susona Ferrierova. Kdybychom jen svýma očima uměli lépe vidět, spatřili bychom záři všude. Staří mistři viděli záři (svatozáří) pouze okolo hlav mála osob. Podobně i básníci viděli záři v případech velice řídkých, pouze u věcí nejnádhernějších a vynikajících. Viděli záři na Alpách a Tatrách, ale neviděli ji na nepatrném kopečku před našimi okny; viděli spočívati záři na stříbropěnné Vltavě, na modravém Dunaji a na širším oceánu, leč neviděli ji tak zářiti na potůčku, jenž bublá kolem naší vesničky, a docela už žádnou záři neviděli vznášeti se nad louží, v níž naše husy a kačeny tak rády se šplouchají a třepetají. Pěli a vyprávěli nám o nádherných ptácích dalekých, cizích ostrovů, ale neukázali nám nevyličitelný půvab našeho skotačivého vrabečka a milé vlaštovičky, jež se usadila nad našimi okny.

Dnes vyhlížíme po mistřích umění a slova, kteří nás naučí viděti záři, ano i svatozáří, nad věcmi, které nám sevšedněly a lhostejnými se staly, protože se na ně neumíme dívat. Je dnes dost umělců, kteří dovedou tak naturalisticky namalovati smetiště, že je nesmí slepice uvidět, aby se jí nezachtělo na něm si zahrabat. Než ono zůstává tím starým všedním smetištěm. Spisovatelé popíší hlupáčka tak plasticky, jak bychom ho na ulici nebo ve společnosti sami viděli. Avšak tyto věci zůstávají i potom tak všední, jako před tím. A přec nic není tak nízké, malé, nepatrné a nepovšimnuté, aby to nějaký půvab nemělo, nebo aspoň s něčím nesouviselo, co jest božské. Všechno viditelné i neviditelné má v Bohu svůj základ, jest jeho přítomností prozářeno, jest s jeho konečnými nejideálnějšími plány v nějaké souvislosti. Jen naučme se viděti a nové světy před námi povstanou. Zastavíme se u psa a nevyjdeme z údivu nad tajemstvím, jež z jeho oka prosvítuje. Staneme u prosté slepičky, jež po prvé nad svým vajíčkem začíná kdákat a úžas nás pojme, že jsme dříve onu zář života kolem ní neviděli. Dříve jsme šli kolem keře — a jaký byl všední!

Nyní jej vidíme ozářený, jako kdys Mojžiš, a Boží hlas z něho mluví. Jak mnohý jde okolo dítky a nevidí než tu špínu na jeho ručičce, kterou právě vytáhlo z bláta — a přec, který »svatý« obraz jest čistší nad jeho očko? Naučme se vidět! Než pravé vidění přichází z duše. Jen ten je schopen nové světy vidět, kdo se znovu zrodí podle slov Kristových: Nenarodíte-li se znovu, nikoli nevejdete do království Božího.

rt.

PODOBENSTVÍ O MILOSRDNÉM SAMARITÁNU.

(Značně rozšířené a zamotané a do řeči dneška přetlumočené.)

Člověk jeden ubíral se z Jerusalema do Jericha a upadl mezi lotry. Ti jej zbili, obrali, polomrtvého na cestě ležet nechali a odešli.

I stalo se, že šel tudy kněz a uviděl ho. Měl na sobě roucho dlouhé a černé a v mysli své nosil poklad drahý, totiž kázání, které — bylť velký svátek — zamýšlel kázati. Již měl nastudovanou třetí a poslední část svého kázání a byl zabrán do představy, jak pozdvihne hlasu a slavně ukončí. V tom zahlédl zraněného člověka, to ho tak vyrušilo, že se obával, aby svůj nacvičený poklad nepotratil. Měl také obavu, aby své kněžské roucho neposkrvrnil, neboť onen člověk ležel skorem v cestě a byl krví celý zohavený. Zdvihl tedy pozorně záhyby svého roucha a svoji tvář odvrátil od krve — neboť byl velmi citlivý. A přišel až k chrámu a když vcházel do sakristie, hle, jeho roucho bylo úplně čisté, ani kapky krve na něm nebylo. Pak kázal své kázání na slova: Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého! A kázání se vydařilo! Nic nezapomněl a na patřičném místě povznášel hlasu i rukou. Vše bylo bezvadné. Byl rád.

Též i Levita přišel k tomu místu, bylť to člověk velikou pobožností slynoucí a až z několikátého řádu. Tento přistoupiv blíže, chválil Boha a řekl: »Spravedlivý jest Bůh! S neštěstím pronásleduje hříšníka a prst jeho doléhá těžce na nespravedlivé. Pomni jen, kde zahuben byl člověk nevinný, aneb kdy neštěstí postihlo pravověrného? Protož, jakmile budeš při síle, čiň pokání, vyzpovídej se a odejmuta bude od tebe kletba činů tvých.« I potěšil ho a odešel.

Touže cestou přišel muž, jehož hlava ozdobena byla pérem velkým, který spatřiv zraněného, rychle přistoupil blíže, aby vše dobře viděl, sehnul se k němu a řekl: »Díky šťastné náhodě, že mi popřála najíti látku pro sensační článek do mého večerníku!« Ihned si sedl, brejle nasadil, papír rozprostřel a začal tázati se a ptáti: »Kde jste prvního lotra zahlédl? Co jste dělal, než vám první ránu zasadili? V kterou hodinu vás porazili k zemi? Víte i minuty? Kdy vám začala téci krev?« Pak položil papír na zem a načrtl cestu, vzdálenost od hospody, les, z něhož se lotři vyřítili a místo, kde zraněný ležel, označil praporem. Pak se ještě ptal: »Kolik máte dětí? Napíšu v mém listě provolání a vybídnu k sbírání milodarů. Přijměte moji soustrast!« a šel svou cestou. V tom zahlédl v lese se něco blýskati i zrychlil kroky. Když však uslyšel za sebou cupání, popadl ho veliký strach, i volal úpěnlivě: »Velectěný vašnosto, pane lotře, já jich ve svém

listě pravdou neočerním, jen mi život nechají a zůstanou mým odběratelem.« Vzpomněl si totiž, že v tom lese také někteří bydlí, kterým se list zasílá, a proto se jim nesmí kazit kšeft.

Přišel lékař. Na první pohled přehlédl celou situaci a řekl: »Já jsem specialistou pro tajné nemoce. Můj kolega ranhojič jde také touto cestou. Je to jeho obor.« A odešel.

Konečně přišel Samaritán. Jakmile zhlédl zraněného, odebral se do skladiště, přinesl obvazy a karbol, pak telefonoval z nejbližší stanice o ambulanční vůz, naložil zraněného a dovezl do okresní nemocnice. A stalo se, když ho skládali s vozu, že už byl mrtvý a života v něm nebylo.

Po vyřízení všech formálíí dostavila se soudní komise, zjistila »tatabstand« (stav celé věci), pak přišel kněz a vykropil ho, přišel levit, zazvonil mu, přišel muž s pérem a dal to do novin a milosrdný samaritán šel za rakví.

Tak každý vykonal co mu patřilo, nikdo nejednal proti předpisům, ani ten policajt, který odháněl zvědavce, když se kupili u hrobu a nadávali, co je to za pořádek, že ty lotry nepochytají. -rt.

NA HLUBINU.

Dr. Jacks, jeden z největších učenců a filosofů anglických a spisovatel mnoha učených knih, unitář, v jedné své přednášce o poměru vědy k náboženství řekl toto: »Pochybuji, zdali je v zájmu náboženství, aby se mnoho mluvilo o důkazech pro existenci Božství. Mnohem více bychom získali, když bychom se cvičili v poznávání Božstva, kdekoliv se objeví. Mám zato, že indický systém Yogy k tomu směřuje — ne dokazovati existenci Boha, ale vypěstiti schopnost vnitřního vidění v oné úrovni, kde je možno proniknouti závoje, za nimiž Božstvo se skrývá.« — A dále praví Dr. Jacks: »Znal jsem učence, kteří uměli dobře pozorovati všechno, vyjímaje věci božské, a jsou i theologové, kteří se nacházejí v tomže položení. Oběma by dobře posloužil kurs Yogy nebo něco podobného.«

»Duše podrží výsledky zvládnutých úkolů jako schopnost a nadání. Bylo by pro ni trapné, kdyby musela podržet v paměti všechny své chyby: zapomnění je částí tohoto plánu. Těžkosti na cestě nejsou trestem; jsou jen příležitost k získání nových poznatků. Je bezpočtu úkolů k zvládnutí; jediný život nestačí ani pro úkoly mateřské školy. Kdyby němečtí úředníci, kteří dnes štvou židy, znovu se narodili v rodinách zbožných židů, byla by to pro ně příležitost nabýti moudrosti, jíž se jim dnes nedostává. Pokročilí žáci potřebují těžší úkoly než začátečníci. Tudíž člověk, který se narodil s hrozným nedostatkem, nemusel proto býti v nejbližší své minulosti zločincem — on mohl býti blízko svátosti.«

Zpívati jest činnost andělská a začátek věčné radosti. Nuže, Čechové milí, naplňte vůli Boží a zpívejte, zpívejte rádi, zpívejte všichni, zpívejte zvučně.

Jan Amos Komenský.

Mnohé nechápeme, ale správně žítí, to jest v moci naší.

Tvoje čest a cena, synu, pozůstávají v tom, co dnešek žádá; zavrhni brnění zastaralé a obleč prostínské roucho pravdy a poraz zvířata propasti.

Tvoji krásou jest tvá víra a svatost práva, která zvítěziti musí nad všemi ďábly lži.

Kde jest sluneční zář očerejšího dne? Kdo vyhledá skryš červánků, jež zmizely?

Ty, jenž neschopen viděti dráhu planet a jich hvězd na nebi, domníváš se, že vynajdeš odkud a kam věčnost Boží spje?

Jenž nevíš, co atomy jsou a jak křišťály se tvoří a květiny kvetou, jenž netušíš, jak povstalo ono hnutí ve vesmíru, z něhož sluneční světlo dnešního dne pochází, jak mohl bys vybádati původ svědomí a co jest nutnosti?

Pakli samo pozemské těžko chápeš a namáhavá jest cesta poznání, jak chtěl bys vystihnouti podstatu duše aneb pravé a nepravé pochopiti v základech nejhlubších?

V pravdě, dítě, nemá obracetí svého otce příkaz a nemluvně pohdati mlékem své matky.

Ochotná poslušnost nevyzdvihuje svobodu a jasné rozkazy z úst rodičů nejsou chladnou nutností.

Tedy, vis-li co jest pravé, čin to; je-li ti dobro milo, dej si na něm záležet. jde ti o pravdu, použij světla a rozumu. Ze „Žalmů Západu.“

MÍR A VÁLKA.

Egyptská moudrost (Merežkovskij — Tajná moudrost východu) — praví: »Mír je lepší než válka.« Po tisíc let (3300 - 2400 př. Kristem) nebyl mír v Egyptě porušen. Jakým zázrakem je tisíciletý mír Egypta!

Může se pochlubit zázraky umění, moudrostí, pevností a lehkostí života. Náhrobní nápisy vládců Egypta hlásají: »Nebylo za mne ani hladových, ani žíznících, lidé žili v míru a v milosti. — Donutil jsem za dnů svých pěchotu a jízdu, aby klidně seděly doma a meče a luky ležely v mých komorách nečinně.

A co bylo slávou Amene, starého náčelníka kraje? »Ani jednomu dítěti nebylo za mne ublíženo.«

Ještě po šesti tisíci letech pocítují lidé dobrotivost Ménéovu. Zavlažoval pouště řadou průplavů; jeho hráz dělí dosud vody Nilu, prospívajíc celému kraji.

Kolik vládců po Kristu mohlo by říci, že nebylo za nich utrpení, válek, hladu a bída? Vynalézáme, prozkoumáváme, analyzujeme, ale nedovedeme z toho stvořit klid k rozkvětu a k užitku všeho, co vzniká a žije. Rozum připadá mi jako splašený hřebec, pod jehož kopyty hyně moudrost i radost, která z ní vyvěrá.

V chvalo zpěvu na boha slunce Amona Ra se praví: »Bůh nenávidí hluk. Lidé, modlete se potají.«

Jak daleko mají lidé k této moudrosti, která je branou do zahrad krásy a míru. Žijí hlukem, hynou hlukem: při svém zaměstnání, při

styku s přírodou a s Bohem spěchají a hlučí, zahánějíce tvořivé přemýšlení. Místo zahloubání do plnosti života, je to útek před prázdnotou života. Nedovedou udržeti mír, zlatou pohodu, nutnou k dobré žni životní. Spějí tím k úzkosti, k představě zničení, k smrti jako konci všeho. — Zdolávají prostory, ale chybí jim prostor nutný pro rozlet ducha, spějícího k míru. Co ticha, způsobilého k růstu, máří zběsilý, vášnivý neklid dobývačů hmotných statků.

Kdo vyvolává válku, rozvrací klid lidstva, šíří zničení na místech rozkvětu, je hoden nejvyššího opovržení. Doba vynálezů bude plnou dobou, nevynalezneme-li, jak zabrániti hrůzám válek. Nemysleme, že moudrost bdí za nás, dokud se všichni nestaneme jejími vyznavači.

Jména lidí, jichž paměť bude ozářena moudrostí slov a činů, zabraňujících válkám, budou vždy posvátná. Ti praví zasvěcenci života, na jichž hrobech bude možno vepsati slova, zdobící pyramidy egyptských králů:

»Nebylo za mne ani hladových, ani žíznicích, lidé žili v míru a v milosti.«
Z knihy Marie Calma: Stopy.

O SVÍČKÁCH.

Jaký pokrok jsme učinili v ohledu náboženském od bitvy na Bílé Hoře pozná se nejlépe z knih, které byly psány před rokem 1620 u porovnání s knihami, kterými jsme od oné doby římskými kněžími byli obšťastňováni. Tím smutnější jest toto porovnání, když považíme, jak mnoho lidí ještě otravuje se všelijakými Vojtěchy a jak těsně celá výchova mládeže, ba všecken veřejný život souvisí s pověrami, které naši předkové už před 500 lety pokládali za odbyté.

V moravském museu nachází se kniha, kterou vydal »kněz Havel Žialanský«. »Datum v Domu Farním u S. Jiljí v Starém Městě Pražském v středu třetí Postní. Léta MDCXIII (1613).« Kniha velmi zajímavá. Stůž zde, co píše kněz Žialanský o svíčkách: »Nejsou chrámů žádná ozdoba jakž syrov, křestiané míní, ani ta světla, která se v bílé dni pálí. Jakož Bůh nelační, nežízní, zimou nemře pročez pokrmu, nápoje, oděvu nepotřebuje: tak ani nesedí ve tmě, protože žádného hmotného světla nepotřebuje. Nebeský jest a věčný, pročez nic zemského a časného od člověka nežádá, v žádných věcech zemských sobě nezalibuje, jich nepotřebuje a jimi ctěn býti nechce jakož v Žialmu 50. a jinde začasté se osvědčuje. Takové nesmyslnosti směje se a na ní domlouvá jistý spisovatel. Kdyby (prý) na to nebeské jasné světlo, kteréž jest slunce, popatřiti chtěl, jižby snadno poznal, že Bůh tvůj svíčky a světla nepotřebuje, kterýž tobě a k užívání lidskému tak jasné a veliké světlo stvořiti ráčil. A poněvadž v tom tak malém kršlku, kterýžto pro velikou od nás vzdálenost nezdá se větší, než jako hlava lidská, jest takový a tak veliký blesk, že na něj zraku lidského bystrost patřiti nemůže, co se domníváš jaký blesk, jaká světlost jest u Boha, u něhož nikdy není žádná noc: Máliž tedy ten jmín býti za člověka moudrého, kterýž původu a dárci světla, svíčku

za dar obětuje: Jiné on světlo od nás mítí chce a to ne nějaké učadlé, ukoptěné ale jakž poeta dí, jasné a světlé totiž světlo myslí a srdce. A že Bůh o obět takovou nestojí nýbrž ji zapovídá, znáti můžeme z třetí knihy Mojžíšovy kap. 2., kdež zřejmě Bůh zbraňuje aby mu žádný neobětoval medu. Dí zajisté: Žádného kvasu ani medu nebudete obětovati v obět ohnivou Hospodinu: Poněvadž Bůh nechce obětí z medu, nad to z voštin a vosku. Nedobře tedy ti činí, kteří med snědí a Bohu voštiny obětují. Děje se také tím světél rozsvěcováním potupa i svatým a otvírá se okno k modlářství. Nebo když Řehoř biskup římský takové světél v chrámě pálení schválil, hned brzy potom léta páně 700. kterého času obrazové ku počtě vyzdvižení jsou, před obrazy lidé pověřiví svíčky líbali a nimi je ctili neb raději jim neúčtu činili. Suď každý není-li to na svaté věc neslušná je svíčkami těmito zemskými a světlem porušitelným ctíti, kteří již světla nebeského a neporušitelného užívají. Tu se děje co v knize Barucha se o pohanech píše a modlách jejich: Pohané (prý) modlám svým více svéc nežli sami sobě rozsvěcují, ješto oni žádné z nich viděti nemohou: Neboť jsou jako jiné břemeno v domě. Ale řekneš: Však staří křesťané při službách Božích světla užívali. Vím o tom, ale to z potřeby činiti museli. Jako v Skut. 20. se píše: Že v Troadě když Pavel svatý až do půl noci kázal bylo mnoho světél na té síni, kdež lid byl shromážděn. A svatý Jeroným contra vigilantium napsal: Nerozsvěcujeme svéc ve dne, ale máme je pro zapuzení temnosti. Jaký tu marný bývá náklad na světla, zvláště při pohřbích co by za to užitečnějšího něco spraveno býti mohlo ať již nic neříkám jaký to blud a pověra když se za mrtvé rodiče, přátele, světla ta kupují, ješto jim to k žádné platnosti neslouží: Mrtví jsou-li v pekle ani světlem, ani almužnami jim spomoženo býti nemůže: Nebo z pekla není žádného vykoupení. Luk. 16. Jsou-li v nebi nic jim přidáno býti nemůže: nebo užívají dokonalého blahoslavenství. Sumou: Když nám Bůh sám svítí, dosti jest. Nebo ty naše hmorné svíce nejsou lepší než to nebeské slunce.«

-rt.

VÝZVA VOLNÉ MYŠLENKY.

V orgánu české »Volné myšlenky« čteme výzvu:

»Získej každý »Volné myšlenky« jednoho nového člena. — Toto heslo, které bylo vydáno pro naši příští činnost, rozhodl se ústřední výbor uplatňovati všude, za všech okolností a především — vlastním příkladem. Počátek učinil předseda našeho hnutí př. Voska, který získal dva nové členy, následoval I. místopředseda př. Milde — a ostatní funkcionáři ústřed. výboru už nám hlásí, že přivedou nové přátele. Funkcionáři krajů, funkcionáři sdružení — také vy nezapomínejte, že příklady táhnou, a přiveďte nové členy do organizací. Uvidíte, že ostatní budou následovat.«

Toto všechno doslova obraťme na unitářství, jsme-li přesvědčeni, že unitářství je aspoň tak dobré a českému lidu potřebné, jako »Volná myšlenka«. Někteří členové již se podle toho zařídili před touto výz-

vou, jiní si řeknou, »na to jsem již měl dávno myslet,« a ti, kteří nebudou dbát, učiní tak k vlastní škodě, neboť nic tak neoblažuje, jako když člověka žízňivého přivedeme ke studánce, anebo když v člověku probudíme radost z přírodních krás. A zde je duchovní studánka, zde jsou krásy duchovní přírody. Kdo's to zakusil, posluž svým bližním a přičiň se, abys získal aspoň jednoho unitáře.

Žij tou částí své duše, která je si vědoma nesmrtelnosti své, která se nebojí smrti. Tou částí duše je láska.

Lidstvo se musí rozhodnouti: buď budou páni a sluhové, anebo budou lidé a lidé.

Práce matek.

Šel jsem onedhdy kousek cesty s chlapcem, který se vracel domů. Prodával noviny a vesele se mi chlubil, kolik už vydělá.

»Kolik pak je vás, kteří něco vyděláte?«

»Dva, otec a já.«

»A což matka, ta nevydělá nic?«

»Matka, ne, ta nic nevydělá!«

»Copak tedy dělá přes den?«

»Ó, ta ráno bývá první ven z postele a večer poslední v ní. Vaří kavu, vzbudí otce, připraví mu snídani, pomáhá dětám vstávat, vystrojí je do školy a když my jsme ve škole, ona uspořádá ložnici, vymete a vyčistí byt, vaří oběd a odpoledne šije, spravuje a háčkuje, a tak celý den pracuje.

»A co za to dostává?«

Tu usmál se hoch. »Matka přece nepracuje za peníze, to ona jenom tak! Ta nic nedostane!«

Tak to bývá. Matka peněz nedostane a unavuje se od svítání až do tmy. Platu nedostává, ač má ne osmi nebo desíti, ale často víc než šestnáctihodinovou dobu pracovní. Platu nedostává ač mnohdy zaslouží snad víc než otec i se synem. Proto úctu před věrnou matkou!

Slavnost u Boha.

Jednou Bůh vystrojil velikou slavnost ve svém lazurovém zámku.

Všechny ctnosti byly pozvány za hosty. Toliko ctností mužské nepozval. — Jedině dámy.

Sebralo se jich velmi mnoho — velikých i malých. Malé ctnosti byly příjemnější i líbeznější než veliké; ale všechny zdály se spokojeny — a zdvořile bavily se mezi sebou, jak sluší blízkým příbuzným a známým. Ale tu Bůh spatřil dvě krásné dámy, které, jak se zdálo, zcela si byly neznámy.

Chozjain (hospodář) vzal za ruku jednu z těch dam a přivedl ji k druhé.

»Blagodětnost!« (Dobročinnost) řekl, ukázav na prvou.

»Blagodárnost!« (Vděčnost) doložil, ukázav na druhou.

Obě ctnosti nevýslovně se podivily: od těch dob, co svět světem stojí — a stál už dlouho — setkaly se po prvé.

Co pravi bibla o modlářích. (Dřevo) bývá člověku k topení, nebo vezma z něho, zhřívá se. Rozněcuje také oheň, aby napekl chleba. Mimo to udělá sobě (z tohož dřeva) boha a klaní se jemu; udělá z něho rytinu a kleká před ní. Částku

dřeva pálí ohněm, při druhé částce jí maso, peče pečeni a nasycen bývá. Zhřívá se také a říká: Aha, zhřel jsem se, viděl jsem oheň. Z ostatku pak udělá boha, rytinu svou, před níž kleká, a klaní se, a modlí se jí, řka: Vysvoboď mne — — Není rozumu, aby kdo řekl: Děl z něho spálil jsem ohněm a při uhlí jeho napekl jsem chleba, pekl jsem maso, a jedl jsem, a mám z ostatku jeho ohavnost udělati a před špalkem dřevěným klekati? — Tak čteme už u proroka Izaiáše kap. 44, která byla psána před více než 2000 lety.

Kdo byl milosrdným. Na ulici upadnul nemocný. Na rozkaz vznešeného pána odnesl nemocného chudý posluha do blízkého domu. Žádal za to korunu. — »Co?« řekl pán, »snad si nenecháte své milosrdenství zaplatit?« — »Své milosrdenství?« otázal se posluha. »Já nejsem posluha z milosrdenství, nýbrž otec 7 dětí. Vaše milosrdenství, jež jste mi nařídil, stojí korunu.« Nic nepomohlo, onen pán musil zaplatit. Na to odvětil posluha: »Teď jste učinil své milosrdenství, a nyní učiním také já své« — a daroval onu korunu nemocnému.

Jak je náš lid pobožný. Tetka Kopálčena v L. na Valašsku vypráví: »Enem dybch mohla jít na Svatý Kopeček, dala bych slúžit tři mše za tu — pane Bože mňa netresci — potvoru toho levírníka (revírníka) a hajného, aby jich to schromilo. Už sem jedenkrát dala za toho hajného na mše ve Fulneku, ale na Kopečku je to lepší.« »No a pomohlo vám to ve Fulneku?«, zněl dotaz. »Ba pomohlo. Hajnému uhynula kráva. Napřed uhynula nám jedna a pak jemu; ale jemu ta najpěknější!« — (Tohle je skutečná událost, kterou vyprávěla ona ženština ženě zasílatele zprávy.)

Co mnozí svatí nevěděli. Od nějakého času tvrdí církev, že panna Maria byla vzata i s tělem do nebe a že tudíž nezemřela. O tom mnozí, zvláště z dřívějších svatých, nic nevěděli. Sv. Ireneus a Origenes v prvních stoletích po Kristu psali, že Maria zemřela smrtí lidskou. Usnardus a Epifanus ve čtvrtém století po Kristu prohlašují, že o smrti Mariině ničeho nevědí a že lépe jest prohlásiti, že něco nevíme, než věriti ve věci klamně a podvržené. Ekumenický koncil r. 415 prohlásil, že Marie zemřela přirozenou smrtí v Efezu a tam je pochována. Ku konci 5. století papež Gelasius I. v koncilu zatratil jako kacířskou knihu, pojednávající o nanebevstoupení Marie. V 6. století psal sv. Řehoř z Toursu, že v jistém kostele v Alvergne jsou části těla Mariina. V 8. století začalo se psát a věřit, že Marie i s tělem vstoupila na nebesa, a kostely, které prohlašovaly, že mají ostatky těla Mariina, s těžkým srdcem musely se přestat s nimi chlubit.

Jest nejvyšší čas, píše Emerson, aby člověk poznal svou cenu. Což je snad bytostí nezákonně narozenou? Šlechtí ho to, aby se skrýval a plaše se ohlížel stranou? Ne, ať jen má hlava sedí pevně a přímo na ramenou. Život mně nebyl dán pro párádu, ale proto, abych jej žil. Jsem si vědom povinnosti mluvit pravdu, čistou pravdu na křižovatkách. Nemám se starati o lidské mínění, ale právě své určení. Jednáš tak ty?

Je to charakterní? Někdo řekne: »Já se o kostel nestarám, před sochami nesmekám a svěcenou vodou se nekrřžuji.« Řekne-li toto člověk, který přec jen při všech vážných obrazech životních (narozeních, svatbách, pohřbech) utíká se na faru, do kostela, k oltáři — jaká je v tom důslednost, kde zůstává charakter? Každý by si měl svůj poměr k církvi ujasnit a být buď tím nebo oním. Buď je pravda tam, kam v nejvážnějších chvílích se utíkám, a pak při této pravdě státi cele a mužně. Nebo je pravda jinde a pak ji hledati s celým srdcem. Nejedná se tu o kostel neb nekostel, ale o pravdu a charakter.

Co je s duší? Českobratrský farář B. Hladký ve dvojí úvaze »Otázky presidentského pohřbu« končí závěrem: »Bible se nekلامe: duše není nesmrtelná. *Hyne s tělem*. Ale ovšem má stejně jako tělo zaslíbení jisté o vzkříšení z mrtvých.« — Zajímavý názor u českobratrského duchovního, i když je pro nás nepřijatelný.

Pravdivá historie o jedné krávě. Majitel vinice A. v J. zaměstnával letos na podzim dva dělníky při přelévání vína a pálení kořalky. Stalo se jednoho dne, že právě se navracela kráva přes dvůr z pastvy, když oba dělníci odběhli do sklepa. Ve škopku, z něhož kráva bývala napájena, nacházelo se několik litrů vína s kvasnicemi. Kráva bez otálení přistoupila ke škopku, unavená a žíznivá, a začala pít jako duha. Vyprázdnivši nádobu, šla do chléva, kde ji služka uvázala. Divila se jen, co se s krávou stalo. Řekla si tedy: »až se vyfučí, dám jí žrát.« Leč když přišla po druhé za krávou, nebylo k ní žádného přístupu; bučela, kopala a trkala. Služka vyběhla přede dveře a volala na domácí, něco že se krávě stalo. Hned se celý dům sběhl podívat se na krávu. Žádný nevěděl, co jí je. Jedni soudili, že má v hlavě vřed, druzí, že jí někdo učaroval, třetí, že se polekala něčeho a poplašila. Ještě štěstí, že byla na silném řetězu uvázána! — Hospodář přikázal, aby se nikomu nic nevyprávělo, však že se uvidí, co dál bude. Až po třech dnech kráva vystřízlivěla a teprve čtvrtý den mohli ji opět odvázat a pustit na pastvu. Když pak kráva večerem se vracela z pastvy, škopek stál náhodou opět na dvoře. Sotva jej zahlédla, počala řvát a nechtěla se ku škopku ani přiblížit. Chtěli ji odvést do chléva, než ona se obrátila proti nim rohamy. »Odhoďte ten škopek, jestli se ho nebojí,« zvolal hospodář. Sotva byl škopek odstraněn, šla kráva dobrovolně do chléva. Ale jakmile ji přinesli ve škopku nápoj, kráva opět zdivočila, řvala, kopala a trkala do škopka. Nádeník, který to viděl, doptával se, zdali někdo v onen osudný den nevyprazdňoval škopek — a při tom teprve zjistili, že kráva se opila. A hospodář potvrzuje, že škopek, z něhož se jeho kráva jednou opila, nechce více ani vidět, ani z něho pít. Tato úplně zaručená událost je poučnou pro pijáky. Přečtěte jim to, ať se učí — od krávy!

Dům dobrého spánku. Když si poblíže Edgerville ve Wisconsinu otevřel dr. Roger Coleman poněkud nezvyklé sanatorium se jménem „Dům dobrého spánku“, netušil, že nalezne ohromnou ozvěnu a že se proslaví jako nejpodivnější sanatorium světa. Není to vlastně ani dům. Spíše vyhloubená hora, v jejímž nitru jsou místnosti a koridory. Ale vzduch, který vane těmito prostorami, je sem čerpán přímo z lesa, který pokrývá horu. V domě dobrého spánku je naprosté ticho. Stěny nepropouští zvuků. Zde možno spát pevněji než kdekoliv na světě. Vládne zde absolutní klid a absolutní tma, zhasne-li pacient svoje světlo. Nebudí se zde. Můžeš spát jak dlouho chceš. K rychlému ozdravení přispívá vhodné lékařské ošetření a výborná dieta. Dr. Coleman je hluboce přesvědčen, že moderní člověk málo spí, jednak proto, že mu nenechá honba za výdělkem dosti času, jednak že mu miliony různých hluků „nejlomoznějšího století světových dějin“ neposkytnou nerušeného klidu. Chronická nespálost vyznačuje naši generaci a zmenšuje otužilost našeho těla. Jak jsou názory dr. Colemanova pravdivé, vyplývá z toho, že pacienti, kteří se k němu odeberou, spí často bez přerušení 30 hodin. Jeden úspěšný bankéř prospal 3 neděle a omládl tím o deset let. Vchod do tohoto podivného sanatoria představuje obrovská ústa, která nesmírně zívají. Není to jen reklama, ale sugestivní prostředek, značně účinný. Kdo tato ústa spatří, zívne si také a je ospalý. A že spánek může dát zdraví, dokázal dr. Coleman ve stech případech.